

A buta okoskodik, az okos meg butáskodik

KÖRBE KÖRBE

NÉPKÖRBE

KÖRBE KÖRBE

Új láthatárok

A szabadkai Népkör Művészetbarátok Klubja újabb egyedülálló lehetőséget nyújt az ifjú tehetségek kibontakozásához, a folyamatos alkotómunkához, a barátkozáshoz és nem utolsósorban a felejthetetlen „(kultur)bulizáshoz”. Legfrissebb információink szerint ugyanis a Népkör vezetősége minden csütörtökön 19 órától tárt karokkal várja a középiskolások idejű művészeti vetélkedőjének díjazott versenyzőit, és pedig a következő versenyágakban: próza- és versmondás, önálló irodalmi alkotások (kritikák, esszék, versek, novellák, humoreszkek és riportok), valamint plakáttervezés. Elsősorban a szabadkai fiatalok jelentkezésére számítanak, név szerint: *Konc Ágnes* (versmondás), *Kalmár Zsuzsa* (próza-mondás), *Rábaközi Zita* (kritika), *Lényi Hedda* (versírás), *Boros Viktória* (novella), *Szakács Tibor* (humoreszk) és *Fehér Attila* (plakáttervezés). A szabadkaiakon kívül természetesen azok a perspektivitívus vidéki alkotók is jelentkezhetnek, akik a KMV-n „dobogós” helyezést értek el az említett kategóriákban. Bővebb információ a 26-956-os telefonszámon kapható.

A szabadkai és a vajdasági művelődési élet szentélye tehát megnyitotta számotokra (is) a kaput. Lépjetek bel

Azt, hogy egy ilyen érdekes mondatot lehet összeállítani, többek között az is lehetővé tette, hogy melléknévből igét alkothatunk. Némelyik melléknév főnévi jelentést is felvehet, anélkül, hogy főnévképzővel látnánk el. A buta és az okos is közéjük tartozik. Ahhoz viszont, hogy egy melléknév igei jelentésűvé váljon, el kell látni valamilyen igeképzővel. Ebben az esetben a -kodik, -kedik, -kodik képző változtatja meg a buta és az okos melléknév jelentését. A butáskodik ige arra utal, hogy valaki, leginkább szántszándékkal, tréfából butaságokat mond vagy cselekszik. Az okoskodik egyrészt azt jelenti, hogy az illető az eshetőségeket mérlegelve, illetve következtetéseket levonva gondolkodik, elmélkedik, másrészt pedig azt, hogy a kérdéses személy akadékoskodva ellenkezik, nem veszi figyelembe a jótanácsokat, a józan érveket.

A -kodik, -kedik, -kodik igeképző főnévhez is, melléknévhez is kapcsolódhat, leginkább melléknevet alakít át igévé. Az okoskodik és a butáskodik igei kívül így jött létre még a gondoskodik, az idegeskedik, a csökönyösködik, a bátorokodik, az ügyeskedik, a huncutkodik, a kegyetlenkedik, a békétlenkedik, az ügyetlenkedik, a kicsinyeskedik, a gyengélkedik, a gorombáskodik, a buzgólkodik, a büszkélkedik, a lustálkodik, a bizalmaskodik stb. Az említett szavak némelyikében nem közvetlenül a tőhöz járul a -kodik, -kedik, -kodik képző, hanem s vagy l közbeiktatásával (pl. gorombáskodik, büszkélkedik).

A melléknévhez járuló igeképzők közül az -ít a legtermékenyebb. Azt fejezi ki, hogy az alany olyanná tesz valamit, mint amilyen a szótó: fehérít, keményít, fényesít, bátorít, erősít, lágyít, melegít, nagyít, kékít, élesít, bővít, újít, frissít, hamisít, szépít, csinosít, vékonyít, finomít, öregít, szilárdít, vadít, világosít, illatosít, rövidít, értékesít, szélesít, dühösít, érvényesít, bolondít, butít, boldogít, nyugtalanít,

víztelenít, portalanít, hatálytalanít, érzéstelenít, kártalanít stb. Ennek a képzőnek -sít alakja is van. Ezt találjuk az ésszerűsít, karcsúsít, állandósít, mozgósít, folyósít, önállósít, kiskorúsít stb. igében. Némely esetben az alapszó középfokban van: meghosszabbít, nagyobbít, jobbít, súlyosbít, szebbít, kisebbít stb.

Az -ít képzős származékokkal szemben állnak az -odik, -edik, -ödik képzős igék: fehéredik, fényesedik, erősödik, melegedik, élesedik, csinosodik, vékonyodik, öregedik, világosodik, szélesedik, vizesedik, porosodik, károsodik stb., továbbá az -ul, -ül képzős szavak: lágyul, kékül, bővül, újul, frissül, szépül, vékonyul, szilárdul, vadul, rövidül, érvényesül, bolondul, butul, boldogul stb.

Sajátos igeképző az -ll. Elsősorban a melléknevekhez járul. Például: nagyoll, hosszall, rövidell, rosszall, sárgállik, kékellik stb. Az igtelen változatok valamilyennek tart, minősít, mond' jelentésben szerepelnek, az ikések pedig azt fejezik ki, hogy milyennek látszik valami. Kivételesen számnévnek is lehet a képzője: sokall, kevesell. Az -ll képzővel szemben az -l leginkább főnévből hoz létre igét. Néhány esetben melléknevet is igésít. Például: csúfol, nagyol, helyesel, piroslik, kéklik stb.

A melléknévből képzett igék egy része képzett szóból alakult ki (pl. fagyoskodik, idegeskedik, illatosít, nyugtalanít), más részük pedig tőszóbol (lágyít, kékül, nagyoll, öregedik, szerénykedik). Ez azonban különösebben nem befolyásolja használati értéküket.

Játszótársunk volt: Juhász Csilla (Palics), Mester Mónika (Gunaras), Szabó Ildikó (Zenta).

Könyvjutalmat érdemel: Szabó Ildikó, 24400 Zenta, Sv Miletic 16.

Rovatunk az idén eléggé szoros határidőkhöz volt kénytelen alkalmazkodni. (Ennek egyik jele volt többek között az is, hogy a múltkor beküldési határidőnek május 23. volt feltüntet-

ve, noha a lap négy nappal később, 27-én jelent meg. Akármilyen ügyesek és szorgalmasak is a játékainkban résztvevők, azt azért mégsem tudják megtenni, hogy visszafelé utazzanak az időben, és így tegyenek eleget a játékszabályoknak). Mivel itt a tanév vége, újabb feladatot már nem hirdetünk meg, mindannyiunktól gondtalan, de nem haszontalan nyári napokat kívánunk.

Molnár Csikós László

HIBAVADÁS

Ahhoz, hogy megtalálhassuk és kijavíthassuk a megadott mondatokban levő hibákat, tudnunk kell, hogy mit jelentenek a bennük levő szavak. Az első mondatban az odalisk a problematikus. Ez a szó háremhölgyre vonatkozik, a török nyelvből került a magyarba, ott eredetileg a háremhölgy rabnőjét jelöli. Helyette inkább az obelisk illik a mondatba, ez magas emlékoszlopra utal, amely felfelé keskenyedik, és piramis alakú csúcsban végződik. Tehát: Egyiptomban felfedezték a világ legrégebb obeliskjét, amely i.e. 1300-ban készült. A második mondatnak a fáradtság a javítandó szava (ez kimerültségre, olyan állapotra vonatkozik, amelyet nem szokás megköszönni). A fáradozást, igyekezetet jelölő fáradtságért viszont hálálkodhat az ember: Mivel háláljam meg fáradtságát? A pianó (pontosabban: piano) nem hangszerre vonatkozik, hanem halkan előadandó zeneműre. A hasonló hangzású hangszer a pianó. Eszerint a mondatban is ezt kell feltüntetni: Vettek neki egy pianót. (-Vagyis függőleges húrozatú, kisebb zongorát.)

A hibavadászatban részt vett: Burány Ágota (Kanisza), Juhász Csilla (Palics), Majoros Gabriella (Péterréve), Mester Mónika (Gunaras), Tót Bagi Róbert (Szabadka).

Könyvjutalmat kap: Tót Bagi Róbert, 24000 Szabadka, M. Orešković u. 47.